

К 63/П 62

120000868041

ПОПЛИ на възхода

ТКЗС • ЛЕНИН •
БОРОВО
РУСЕНСКО

1948-1968

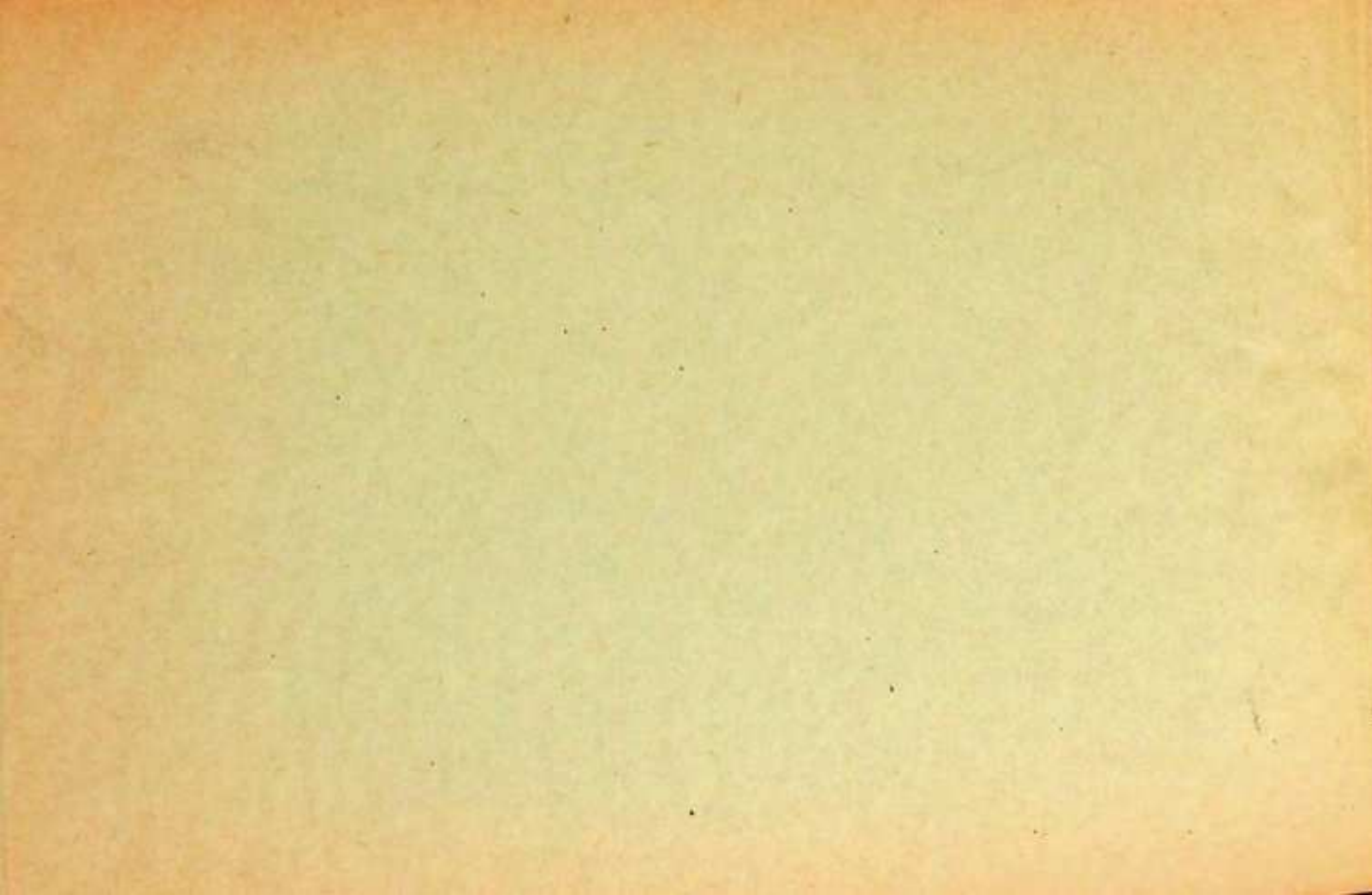
$$\cancel{K 771.2} + K 162.5 \quad K \frac{63}{1764}$$

Регионална библиотека
"Любен Каравелов"

120000868041

447.173

ТКЗС „ЛЕНИН“ — с. БОРОВО, РУСЕНСКО

ПО ПЪТЯ НА ВЪЗХОДА

1948

1968

2

АСЕН ЦОНЕВ
ПО ПЪТЯ НА ВЪЗХОДА

Фотоилустрации
Д. Ноджабашев, Л. Чиракян и др.
Корица Ст. Ангелов

Издават общинският партиен комитет
и управителният съвет
на ТКЗС „Ленин“ — с. Борово, Русенско

Тираж 1500
1970 г.

Градски промкомбинат — П. Тръбеш
печ. печатница

Партията, Ленин —
то са близнаци-братя:
за майката-история
кой ще е по-ценен?
Когато кажем — Ленин,
разбираме — партията,
когато кажем — партията,
разбираме ний — Ленин.

Из поемата
„Владимир Ильич Ленин“

Брестовица

Един кът, взет из предгорията на Балкана, сдвоен от Янтра и захвърлен недалеч по долиното в течение на десния бряг, това е село Брестовица. Само че вместо гладколистни буки, брестове кичат селото, което носи и името им. . .

Из дневника на Ил. Кочанов

ЗНОЕН детен ден. Жените жънат на чорбаджийските ниви, а старците и децата пасат дъбитъка в Курията.

Дядо Васил, облеснал гръб на дънера, с време-навреме даса ухо към гората, за да чуе лопката на Сивушка, и отново продължава:

— И така. . . били десетина семейства. Живееди някъде срещу Чаушево. Един ден събрали що имали и тръгнали нагоре. Тогава дерето било

по-плитко. Бистра вода бълбукала. В нея се слеждали клони на големи брестове. Слънцето жърело. Ала хората вървели, вървели. И като стигнали в горния край, спрели и отдъхали. На страж стояли непроходимите гори. А земята чакали работните им ръце. Тук прокудените намерили своя родна земя завинаги.

Селото ни е чисто българско. Когато ни освободиха. . .

— Дядо Василе, ами ти помниш ли руснаците? — нетърпеливо го прекъсва едно от воловарчетата.

— Помня, ами, как да не помня! Малък бях, но добре помня. Вдеше ги самият престолонаследник. У Савакова Беля квартируваше.

Посе помълчава и добавя:

— След година селото получи подарък от Русия — камбани и църковни одежди.

Дядо Васил спира, заслушва се и казва:

— Синко, я изтичай до полянката и виж крапите, че комай се загубиха, улузите му нодни!

Като се успокоява, задява с ножчето и продължава:

— Чунким видяхме добро! Едни ни освободиха, други ни заробиха. Чо-опалим земята. А тя е корава, синко! Нали виждаш и вашите, от тъмнo до тъмнo работят и пак няма бoже помеси. Ами бирниците знаят ли от нямане? Котлите от кобилищата вземат, дрехите от гърба смичат, и как празни не си отиват. Оголяхме, синко-о, оголяхме. Хората се вият и маят кой път да хващат. Някои мъже отидоха на железницата, други — в мините. Под земята работели. Ала и там немало хит. Едва изкарвали за хляб.

Слушам в Русия селяните били добре. С машини орели, с машини сеели.

Лопката престава да се чува и дядо Васил се надига. Слънцето се е издигнало високо над гърбата. Дошло е време за пладне.

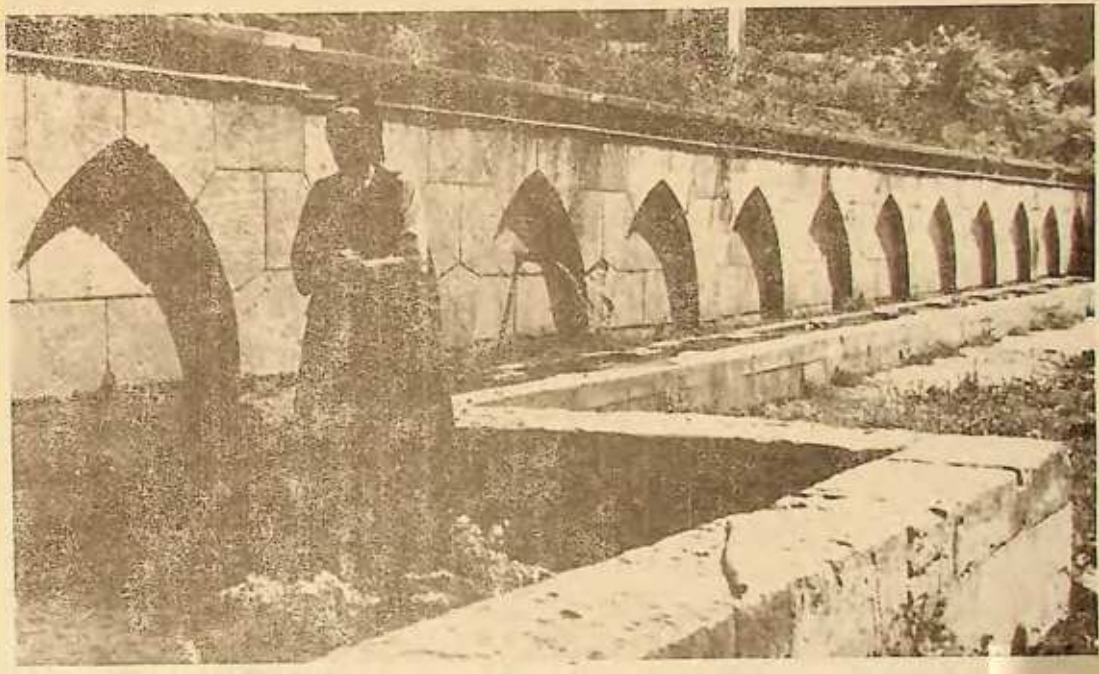
КАЗВАТ, че село Брестовица съществува от преди много години. Вероятно името му е останало още отпреди робството. За неговото местоположение съществуват няколко предположения. Едни смятат, че то се е намирало някъде срещу Чаушево (сега Ценово) и се наричало Бресто-

ва паланка. По времето на Осман Пазвантогулу (1792—1807) населението е било изкълзно и оцелелите се заселили на днешното място. А не е изключено и следното предположение: по времето на Руско-турската война (1806—1812) Кутузов стигнал с войските си до Батин. Населението, в т. ч. и жителите на Брестова паланка, се отзовало на апела на Софроний Врачански и подпомогнало освободителите. След като руските войски се изтеглили, българите били масово унищожени от турците.

А има и трето предположение: преди 200 години (около 1760) на този край се е движел с четата си поп Мартин. Турци обезчестили дъщеря му и той започнал да им отмъщава. Поробители-

Старото читалище

Чешма

те не могли да го заловят и за назидаване унищожили селата. Известна е също така масовата чула, която е върлувала през годините на робството.

Отново селото е било заселено с българи около 1830—1840 година. За пръв жител се смята Кара Христо Денчев, дошъл от Балкана около 1832 година и създал рода на карахристовите, който и сега е един от най-големите в селото. Около 1840 година се преселил Тино Атанасов от Горно Абланово. По това време в Брестовица вече имало двацетина домакинства, дошли от Ловешко и Горнооряховско, от Плачковци, Ковачевици, Батин, от Дряновско и другаде. Русин Петков, внук на дядо Тино, бил драгоманин на руския консул в Румъния, откъдето той и родът му получили прякора „комсолята“.

По време на Освободителната война в селото имало българи, турци и черкези. Преобладавали мюсюлманите. Турците и черкезите, след като изправили неуспешен опит да унищожат българското население, избягали. Тук се установила главната квартира на източния фронт.

Поради плодородието на почвата, китното местоположение и здравословния климат, пише в описанието си за селото бившият учител Илия Кочанов, ако не на същото място, то около него, владетелите не са го отминавали, без да създадат някакво селище или военен лагер. Свидетели са близките могили, на север от селото, дал от които са сред гората, обрасли вече с дървета. Навярно тези могили са издигнати от нашите прадеди-траките.

Като българско селото датира още от първото ни царство. Явен паметник на тая догадка е и самото му име, име чисто българско, което се е запазило през дългото ни робство. Когато турците нахлули в България, българското население било изгонено или изклано. Тук се заселили около тридесет турски семейства. Едва в навечерието на борбите за освобождение започнали да идват българи. Възникнало отново село Брестовица — с нови къщи и трудолюбиви хора. Това е било някога!

Отначало, като малко, селището образувало съставна община с Ботров. После, когато се разрастнало, се отделило. Христо Тодоров и Стоян Колев поделили инициативата за построяване на църква, която, след много спънки от страна на турците, била завършена през 1876 година.

По-сетне в къщата на Христо Тодоров било открито първото килийно училище. След Освобождението в църковния двор било построено училище, но по невнимание на учителя, то изгоряло през 1885 година. Дълго време децата учили в частни къщи и зимници. Едва през 1914 година било построено ново училище с две класни стаи.

През робството кметът е бил турчин, а помощник-кметът — българин. Напоследък пом.-кмет бил Коляо Станчев Саваков, който след Освобождението станал кмет, а за помощник бил назначен турчин. Първият свещеник след Освобождението бил Булатов от Русия.

След Балканската война в селото била пренесена болеста холера, която взела доста жертви.

Народно училище „Кирил и Методий“

Капиталистическият път, по който се е развивало селското стопанство, създавал условия един да трупат несметни богатства, а други, и то болшинството, все повече да обедняват. Този процес неведнаж предизвиквал недоволства, които понякога се превръщали в организирана борба срещу властта. Много от малоимотните селяни потърсили притъпяние в градовете, по железопътните линии и в мините, а други заминали за чужбина.

През 1910 година в селото била основана организация на БЗНС, а осем години по-късно — и на БРСДП (т. с.). Последната просъществувала до 1923 година. За пръв нейн председател се смята Димитър Алексиев Върбанов.

През 1920 година бай Мичко, както го наричат в селото, се завърнал от Америка, където той членувал в работническата партия. По това време партийната организация в селото била доста голяма. По-активни нейни членове били Димитър Иванов, Кольо Петков, Петко Дочев, Трифон Младенов (многократно бит), Петко Тодоров, Хито Христов. Първият кмет от БЗНС бил Димитър Василев Стоянов. През 1928 година за съветници от БРСДП били избрани Кольо Петков и Димитър Иванов.

Партийната организация събирала помощи за партийни функционери и за гладуващите от Поволжието.

По инициатива на будни селяни в селото били основани кредитна кооперация и читалище, чийто собствен дом е запазен и до днес.

ОЩЕ ОТРАНО в Брестовица се зароди прогресивно движение, което не позволи да се разшири фашистката идеология сред селяните и по-специално сред младежта. От 1933/40 година бе започната работа за привличане в прогресивното движение някои селяни и младежите-ученици.

Младежите бяха обхванати в спортния клуб „Вихър“, който се използваше като легална форма за работа с тях. Учредители на този клуб станаха Ангел Цанков, Илия Радев, Асен Стоянов, Любен Станчев, Христо Бонев, Светослав Димитров, Дочо Петков, Стоил Стефанов, Ангел Григоров. Впоследствие дружеството се масовизира и обхвана почти всички младежи. С цел да се наберат средства за закупуване на спортни пособия, бяха организирани трудови акции. Членовете на глуба косяха и събираха сено, залесяваха, разсичаха гората и пр.

Спортният клуб разви трескава дейност. Особено се наложи той във футболните срещи, които проведе с отбори от Долна Манастирица, Горна Манастирица, Ценово и другаде. Ентусиазмът сред младежите бе извънредно голям. Те много често отиваха пеша до околните села, дамо и само да вземат участие в готвеното състезание. Тоzi ентусиазъм беше обхванал и част от жителите на селото, които не пропускаха случай да наблюдават състезанията и да окуражават любимия си отбор.

Членове на партийната група
(отлязо на дясно)
Ангел Цанков, Цоньо Стоянов,
Христо Василев, Илия Иванев,
Спирдон Тодоров

Една част от средствата, които се събираха от членовете на клуба, бяха отделяни и изпращани чрез Илия Радев по ремсова линия в Русе.

По това време Ангел Цанков, който беше студент в София, посеще в селото „Работническо дело“ и други материали, които даваше на Цоньо Стоянов, Христанк Василев, Спирдон Тодоров, Илия Иванов, Йордан Неделков, Данаил Спасов, Коста Миланов и на младежите-ученици. На сбирките с първите четирима Цанков изнасяше доклади по международното и вътрешното положение. С останалите другари поддържаше лична връзка.

През март 1942 година на сбирка в дома на Христанк Василев, на която присъствуват и Георги Станчев от Бяла, бе учредена партийна група. Нейни учредители станаха Ангел Цанков, Цоньо Стоянов, Христанк Василев, Спирдон Тодоров и Илия Иванов. Групата събираше парични средства, които предаваше в Горна Манастирица, и водеше агитационно-разяснителна работа против немския фашизъм и неговите слуги в България. Читалището бе използвано като легална форма за работа. Цоньо Стоянов и Христанк Василев поддържаха връзка с Ради Ганчев от Горна Манастирица.

Пак през 1942 година, при повторното идване на Георги Станчев и в присъствието на Ангел Цанков бяха поставени основите и на РМС, в който влязоха Илия Радев, Асен Стоянов, Стоил Стефанов, Христо Бонев и Любен Станчев. Ремсистите участваха в организирането на трудови и

печеринки, събираха парични помощи и водеха разяснителна работа по положението на фронта и у нас. Връзката между партийната организация и РМС се осъществяваше от Цанков, Стоянов и Василев.

По линия на възрастните бе създадена връзка с Долна Студена, а по младежка — с Долна Манастирица, където с младежите-ученици бяха проведени няколко сбирки.

Участие в мероприятията, провеждани от партийната организация и ремсовата група, вземаха също така и Ангел Анастасов, Младен Трифонов, Йордан Трифонов, Стефан Трифонов и други другари.

Младежите като цяло бяха на страната на прогресивното движение.

В края на 1942 година и началото на 1943 година, когато под ръководството на партията в страната бе изграден Отечественият фронт, партийната и младежката групи разгледаха основните положения, залегнали в програмата на Отечествения фронт, и си поставиха задачата да организират отечественофронтовски комитет в селото. За целта бяха водени разговори с Нено Тодоров, Митко Симеонов и Митко Тодоров от БЗНС.

Селяните от Брестовица посрещнаха победата на Девети септември 1944 година с голям възторг и въодушевление. В селото бе образуван комитет на Отечествения фронт, който зае властта и организира посрещането на Червената армия-освободителка.

Ремсовата група:
Илия Радев, Асен Стоянов,
Стоил Стефанов, Христо Бонев и
Любен Станчев

КАТО ЖИВИЯ ПРОЛЕТЕН СОК

АНГЕЛ Цанков, като секретар на ОК на РМС в Бяла, често посещаваше родното си село. Той не пропускаше случая да се срещне със селяните си, да побеседва с тях за това как живеят, какво смятат, че ще трябва да се направи, за да се подобри халът на селския труженник. Разговорите най-често се водеха около новото, което с бързи крачки навлизаше в българското село.

— Ангеле, новото е безспорно. То може да се види навсякъде. Ала ние тълчем на едно и също място — каза му веднаж Деньо Симеонов, когато се бяха събрали пред старото читалище.

— Така е, когато я карате по дядоадамовски — отговори Цанков.

— Е, какво да сторим?

— Ще се кооперирате. Време е да вземете пример от батшиненчани. Те са наблизо. Идете, вижте как са си организирали работата. За кога отлагате? . .

Идеята да се кооперират селяните от Брестовица не беше нова. Мнозина, и на първо място комунистите, бяха убедени в това, но не се решаваха.

През един ден на 1947 година тридесетина души, начело с околийския агроном Стефан Колев и Мънчо Тинков, с камион на ТКЗС в Батшиница потеглиха за Слатина, Ловешко. Наистина, много хубави неща видяха там представителите на Брестовица. Всички бяха убедени, че е време, като се върнат, да положат основите на ТКЗС.

В действителност повечето от тях, които ходиха в Слатина, станаха ревностни агитатори на кооперативния строй .

. . . Събралието продължи до късно. Най-сетне съдобносното решение бе взето. Тридесет бедни и средни селяни положиха основите на кооператива. Оставаше да се избере ръководство. За председател на стопанството предложиха Деньо Симеонов.

Това се случи през май 1948 година. Земята беше преситена от влага. Сребриста нара се вдигаше. Дерето беше пълноводно, а пролетта беше разлистила върбите по бреговете му, и събуждаше цялата природа.

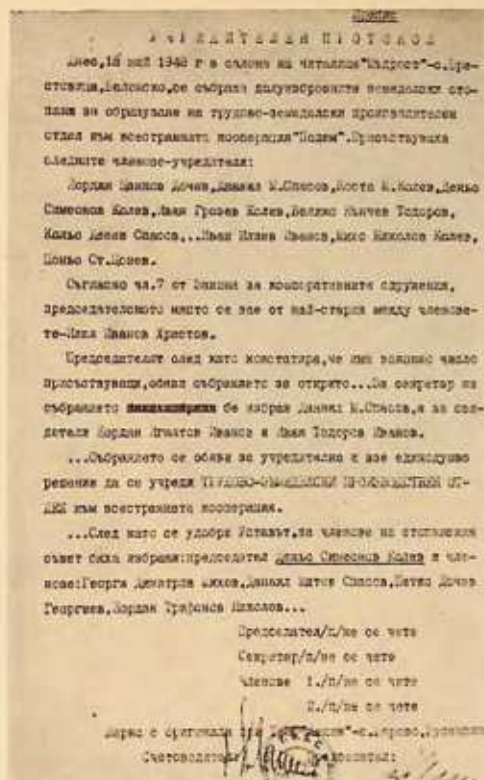
В такива дни сърцето се пълни с радост и работливите хора плъзват по полето, ведно с пчелите . . . Едно прекрасно начало е пролетта. Тя беше начало и на голямото дело, което поставиха тридесет безумци, както ги наричаха по това време чорбаджийте и техните мекерета. Начало, пълно с надежда за сполука, но в същото време с много несигурност и тревоги.

Стана така, че и тая пролет всеки сам зася нивичките си. Блоковете бяха оформени едва през есента. Един кол забит нямаше. Управата изпрати хора да събират от кооператорите деси и кошове за овцете, които бяха събрани в двора на Георги Димитров. Говедата бяха подслонени под сайванта на Петко Дочев.

Почна сентбата. От силните дъждове земята бе пресита. Събраха се шест трактора, но не вървеше — кърти се на буци. Засяха как-да е. Ала дъжд повече не падна. Житата изникнаха чак през март.

Част от учредителите на THZC

Факсимиле на учредителния протокол

Деньо Симеонов

Йордан Недялков

Йордан Трифонов

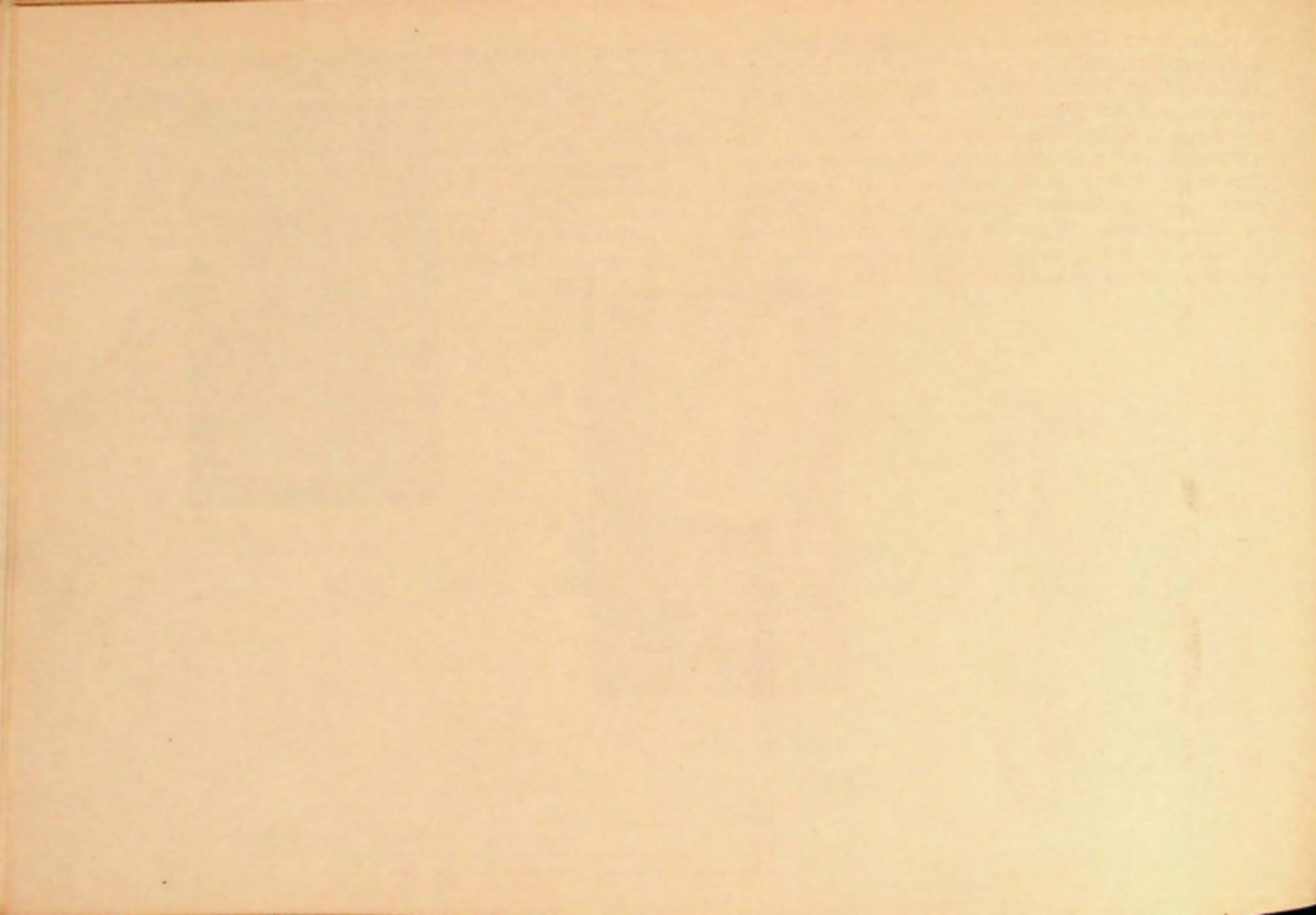
Младежа Симеон Денев, който бе завършил зоотехнически курс, а след това и ветеринарен, назначиха за животновъден бригадир. Сложено бе началото на фермите.

През 1949 година държавата отпусна на стопанството заем в размер на 800 000 лв. (тогавашен курс). Построен бе първият обор. Кооператорите сами изработиха тухлите. Но през 1950 година стопанството се масовизира, и проблемът около настаняването на добитъка отново възникна. Голяма част от животните бяха оставени в дворо-

вете на кооператорите, което създаваше немало пречки и неприятности на ръководството.

Деньо Симеонов стоя председател до пролетта на 1950 година. След това той стана домакин. На негово място бе избран Йордан Трифонов, който беше по-млад и като бригадир бе натрупал известен опит в ръководството на селскостопанските работи. Впоследствие за председатели на ТКЗС бяха избирани Йордан Недялков, Христан Василев и Цоньо Йорданов.

Волово

СЕЛО Долна Манастирица (сега Волово) е разположено от двете страни на магистралния път Русе — Велико Търново. Смята се, че то е основано през турското робство от случайно минаващи скитници-черкези.

Още по времето на богомилите в местността Тавшанката били построени два манастира, откъдето е дошло и наименованието на селището — Манастирище. По-късно то било наречено Манастирица, а Долна, за разлика от село Горна Манастирица (сега Борово), което се намира по на юг.

Основавайки се на развалините, останали и до днес, и на историческите данни за миналото на Волово може да се каже следното:

Преди около седем века местността е била обрасла от девствени непроходими гори. В тях намерили спасение по времето на Иван Асен II подгонените еретици. Тук били построени двата манастира — единият на левия, а другият на десния бряг на дерето, което тогава е било по-пълноводно. Според преданието, турски бей запалил църквата и водата намаляла.

След нашествието на турците през 1393 година манастирите били съборени. Съблазнени от плодородната земя, беленски бейове завладели тук огромни пространства. По тези места се настанали около 20 черкезки семейства. По-сетне дошли две-три български семейства от Темница, Великотърновско, а още по-късно — и други преселници от Плачковци, Лесичери, Подикраище.

По време на Освободителната война черкези-те и турците избягали. Впоследствие се върнали само две турски семейства.

Старото шосе, построено още по времето на Мидхад паша, било използвано като важна път-на артерия за съобщения на Дунавската равнина с Тракия и Цариград. По-сетне било прекарано ново, което допринесло да се разшири и благо-устрои селото.

Народното образование датира от 1874 г. В летописната книга на училището е записано: „На мястото на това училище (има се предвид старото училище — б. а.) имаше стара скалена къщи-ка, състояща се от пруст и собичка. . . Прустът беше голям и служеше за параклис, а собичка-та — за учебна стая. Учениците седяха около учи-теля си на розозичка. . .“

Първ учител бил даскал Георги. На следва-щата година дошъл Коста Габровчанин, който бил и бръснар.

Старата къщичка била собственост на дядо Андрей, преселник от Балкана. Така се случило, види се поради чумата, че всички членове от до-макинството му измрели и къщичката останала без стопанин. До 1879 г. тя била използвана за училище. Българите, които тогава прибавляли 20—30 къщи, решили да си направят друга сграда. За тази цел някой си Георги Атанасов, който бил по-заможен, събрал 13—14 хиляди гроша.

В 1879 г. за учител се уславил 17-годишният Жеко Станчев от Средни колиби, Еленско, учил до първи клас в Павликенското училище. През ля-тото на същата година Станчев се записал в пе-

дагогически курс. Преди това той и инспекторъ-иконома поп Петър, отиват при Георги Атанасов и му предлагат да се построи училище. Скоро и строежът започнал. Митьо Касабов прекарал със своя добитък подарените от него греди. Стоян Ге-чов подарил коня си, който продали и парите вло-жили в строежа. Преди да настъпи зимата, до малката къщичка, било изградено ново и далеч по-удобно училище. Скоро и тази сграда се оказа-ла тясна. Наложило се много от децата да учат в къщите на Рого Велко, Христо Дамянов, Мар-ко Филев и др. През 1934 г. било по-строено днешното училище, което извисява снага и центъра на селото.

Долноманастирчани били дейни и предприем-чиви. Още през 1906 г. те основали читалище, а 16 години по-късно образували земеделска коопе-рация, която нарекли „Пчела“. Впоследствие кооперацията започнала да произвежда плодни дръв-чета и да развива свинеугонителна дейност.

Селото било водоснабдено сравнително ра-но — през 1925/27 г. Сега населението употребява чиста изворна вода, която идва от местността Соук бунар.

Откоде хората са се занимавали със земеде-лие. Но този поминък не ги е задоволявал и мно-го от тях търсели препитание в градовете и в чужбина. През 1924/32 г. мнозина заминали в Америка. През 1937/44 г. много долноманастирча-ни работили в Германия, други в Унгария, Чехо-славия.

Социалистическите идеи рано проникнали и в този край. След войната в Долна Манастирца

Паметник на падналите във войните

71.2

През лятото на 1941 година и последващо

Прогресивните младежи използвали събра

Младешите установили врска с партийните

Младешта като цяло била на страната на пар-

В Долна Манастирица е родена Дешка Йор

Долномонастирчани посрещнали с радост и ентусиазъм Деветосептемврийската революция. М.

 $DPH(\kappa)$.

Дешка Велева

Станьо Цонев

Иван Генов

Димитър Парашкевов

Иван Райков

Тодор Василев

ТАКА ЗАПОЧНА

Елате си, ще живеем добре.
Това, което получихме лятос,
ще ни стигне за пет години...

Из едно писмо

ПАРТИЙНАТА организация живее пълнокръвен живот. Ала все по-често се поставя въпросът за образуване на ТКЗС. „Брестовичани ни изпревариха“ — такива упреци към партийното ръководство се подхвърлят не на едно събрание.

През пролетта на 1950 г. биват организирани махленски събрания. На събранието в турската махала за успехите, постигнати от кооператива в Брестовица, говори Христок Василев. Една брестовичанка, омъжена в Долна Манастирица, се провиква:

— Хайде, хайде, да не ви знай какво представлявате!

Хр. Василев ѝ отговаря:

— Вярно е, сиромаси бяхме. Но откакто образувахме кооперативно стопанство чувствително си подобрихме хала, замогнахме се...

Краят на спора бива сложен на 9 август, когато партийната организация взема решение да се образува ТКЗС. За членове на стопанството първи се записват комунистите Минчо Трифонов и Петър Димитров. Поставя се задачата да се води агитация, която завършва с резултат. На учредителното събрание, състояло се на 19 август 1950 година, бива избран управителен съвет в състав:

председател Димитър Парашкевов и членове: Цоньо Велков, Иван Райков, Христо Иванов, Иван Петров, Петър Димитров. Председател на контролния съвет става Вельо Рачев. За полевъдни бригадири биват определени Жеко Колев, Цоньо Стоянов, Митьо Венков, Велко Христов и Иван Райков, а за скотовъден бригадир — Ив. Петров.

Към 1 септември в стопанството членуват 198 домакинства. Кооперативът разполага с 6680 дка ниви, 283 дка лозя и 150 дка дворни места. Кооператорите събират синуриите, набавят необходимите семена и още същата есен засяват 2841 дка пшеница, 507 дка ечемик и 48 дка ръж. През лятото на следващата година се ражда небивала реколта. Дсволни са всички. Дамян Христов в писмо до родителите си в Америка споделя радостта си от големите резултати, които е постигнал младото кооперативно стопанство. Не след дълго те се завръщат в родината си.

Но тези резултати не идват така лесно. Най-трудно е с добитъка, подслонен в частни обори. Мнозина от селяните, привикнали с частното, отдават по-голямо внимание на животните, които са предали в ТКЗС. Редят се неблагоприятия, които печат да се използват максималните възможности на кооперативния строй.

Немалка пречка се явява честата смяна на ръководния персонал. Димитър Парашкевов стои председател само няколко месеца. В началото на 1951 г. му предлагат да отиде на курс, но той отказва. На общото събрание за председател бива избран Иван Райков. Парашкевов става сигнализатор, за „да помага на новия председател“. През

1952 г. кметът Вельо Рачев си подава оставката и на негово място назначават Димитър Парашкевов. По-късно той отива в зеленчуковата градина, където работи цели 11 години.

Кооперативът набира височина. Но става така, че за девет години се сменят десет председатели. Иван Райков бива заместен от Станьо Йорданов. Но последният се задържа само една година. През 1953 г. за председатели биват избрани последователно Филъо Маринов, Димитър Кръстев и Цоньо Стоянов. През 1954 г. председател става отново Станьо Йорданов. Не след дълго обаче той бива изпратен на курс. През това време го замества Тодор Василев. Станьо се завръща и работи малко, след което бива изтеглен за инструктор в районния комитет на Партията. Председател става Тодор Василев, който ръководи кооператива до обединяването му със стопанствата в Борово и Брестовица.

В края на 1956 г. жителите на Долна Манастирица, наименовано вече Волово, наброяват 698 души. В ТКЗС членуват 88,7 на сто от домакинствата. Обработваемата площ на стопанството възлиза на 9000 дка. Наред със зърнените култури, които са отглеждани в миналото, сега са застъпени и технически — захарно цвекло, слънчоглед, памук и пр. В селското стопанство навлиза модерна техника.

Непрекъснат подем бележи и животновъдството. С всяка измината година кооператорите отчитат повече и по-евтина продукция. В животновъдството се застъпват нови методи, които спомагат непрекъснато да се увеличават резултатите.

До 1955 г. възнаграждението на труда е все още незадоволително. Но от около 5 лв (тогавашен курс) парично и натурално на трудов ден, през 1955 г. то достига 7,20 лв, а на следващата година — 14,30 лв.

Борово

В ИСТОРИЯТА това село, в което влиза и Горазд, е известно под името Горна Манастирица. Вероятно, както се спомена и в раздела за Волово, името му е дошло от манастира, южно от местността Тавшанката, построен още по времето на богумилското движение. Жителите му, които се преселили от Балкана, се занимавали главно със земеделие и скотовъдство.

До 1933 година село Горазд се казвало Балабанлий. Според някои източници, то съществувало около 450 години преди Освобождението на България от петвековното робство. Името му произлизало от високия ръст на хората, които живеели тук (балабан човек — едър човек). По време на Руско-турската война турците и черкезите из-

бягали. След Освобождението турците се върнали и разпродали имотите си. Черкезите, които вършили злодейства, повече не се появили. В селото се заселили семейства от Дряновско, Тревненско, Габровско и гр. Бяла.

С развитието на капиталистическото общество животът на селяните от двете села ставал все по-тежък и нерадостен. Мъжете, за да изхранят многобройната си челяд, отивали да работят в градовете, по железопътната линия, че и в странство. Но гладът и немотията се ширели в повечето селски домове.

По-прогресивните хора търсели начини и средства, за да се избавят от тежкото положение, в което се намирали. Така се зародило прогресив-

Bobo

Общинският народен съвет

ното движение, което вземало по-големи размери в Горна Манастирица.

През 1920 година в това село била основана партийна група, в която членували Митьо Добрев, Иван Митев, Кънйо Пенев, Цаньо Стоянов и др. Комунистите провеждали широка масово-политическа работа сред трудещите се, в резултат на която селяните масово се надигнали срещу фашисткия преврат през 1923 година. Когато фашистите настъпили с влак от Русе към Бяла, партийната група успяла да вдигне на крак над 1000

души от Горна Манастирица и съседните села. Завързала се престрелка. Селяните, които били въоръжени с пушки, брадви и вили, отстъпили. Фашистката власт пристъпила към арести. Кънйо Пенев, който тогава бил учител в Брестовица, бил лишен за винаги от благородната професия.

След неуспеха настъпило затихване. Едва през 1931 година, със съдействието на мелничарския работник от Две могили Никола Илиев, била изградена организация на БРП(к). В нея влезли

Кънйо Пенев

Цаньо Стоянов

Митьо Иванов

Спас Иванов

Кольо Сираков

Кольо Христов

Стоянка Цанева

Ради Ганчев

Митьо Иванов, който станал секретар, Цаньо Стоянов, Спас Иванов, Кънйо Пенев и други. Активно подпомагали организацията и студентите Борис Върбанов и Цанко Димов. Партийната организация поддържала връзка с Никола Илиев и Йордан Лютибродски, който също на няколко пъти посещавал селото.

Забележителна работа извършила партийната организация по време на парламентарните избори през 1931 година. За кандидатите на БРП (к) били подадени 32 бюлетина.

Дълго ще се помни 1932 година. В навечерие-

то на Първи май в селото се появили лозунги и позиви, призоваващи селяните на борба срещу омразната власт, били издигнати червени знамена. В самия ден партийната организация свикала първوماйско събрание в местността „Калек дере“. Ала полицията, която удушила събранието, откарала част от комунистите в Бяла.

Революционната борба се активизирала през 1939 година, когато Митьо Иванов се завърнал от затвора. През същата година била изградена ремсова група, в която влезли будните младежи и девойки — Кольо Цанев Сираков, Кольо Христов,

Мария Колева

Цаньо Колев

Ламби Георгиев

членове на първия управителен съвет на ТКЗС в Голяма Манастирица-север

Стоянка Цанева, Мария Колева, Тодор Христов, Ради Ганчев, Христо Митев, Петър Колъв. Отначало за секретар бил избран Сираков, а по-сетне — Ради Ганчев. В помощ на ремсовата група се включил и студентът Кънчо Митев Димов. За връзка с партийните и ремсови групи бил определен Ради Ганчев, който се срещал с Ангел Цанков, Цоньо Стоянов и Христан Василев от Брестовица, Георги Станчев, Йордан Каракамушев и Тодор Владов от Бяла, Иван Ангелов, Георги Пенчев и Мария Минчева от Баниска и Тодор Исков

от Помен.

Комунистите и ремсистите разпространявали вестниците „Работническо дело“ и „Младежка искри“, събирали помощи за нелегални другари, изпращали лекции и реферати. Като легална форма те използвали читалището и въздържателното дружество. Чрез радиоапарата, който ремсовата група закупила нелегално, те слушали Москва. С позиви и други материали, на срещи и лични беседи разказвали истината за положението на източния фронт. Членският внос по партийна линия

бил отчитан чрез Досьо Тодоров и Грозьо Косев от Батиница, а по младежка — посредством Михаил Дърлев и Ана Вентура от Русе. По същото това време голяма помощ на революционното движение в селото оказвал и Дянко Стефанов.

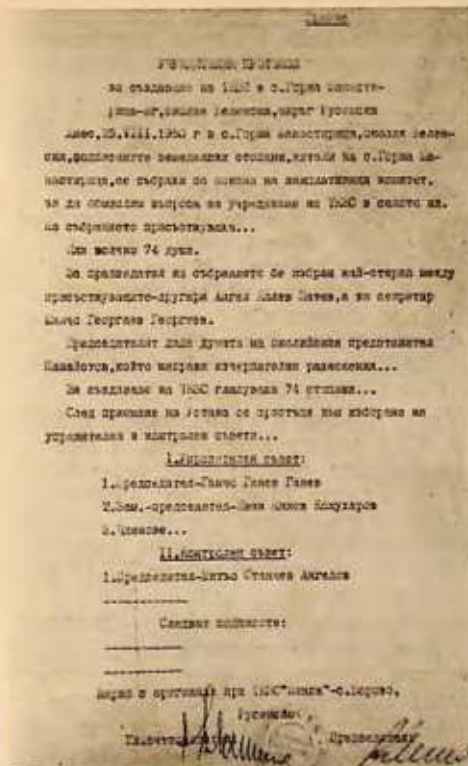
Около 1925/26 година на гарата имало само една гостилница, пет-шест къщи и два склада на частни търговци. Впоследствие гарата се развила като малък търговски център. На Девети септември 1944 година вече имало 30 къщи и девет частни търговски заведения. Сега къщите са се увеличили толкова много, че трудно може да се различат двете села от гарата, за която години наред воювали.

През 1948 година Горна Манастирица и Горазд се обединили в едно село. Въпреки безконечните спорове, запазили името на Горна Манастирица. За пръв път на 9 септември 1948 години селяните от двете села майфестирали заедно.

Десет години по-късно, през 1958, селото било названо Борово. Името на гарата обаче се запазило и досега.

През 1950 година в Горна Манастирица били образувани две кооперативни стопанства — едното в северната махала (Горна Манастирица), а другото в южната (бившето село Горазд).

Първо, на 19 август, било учредено кооперативното стопанство в Горна Манастирица — север. На поканата от инициативния комитет се отзовали 117 стопани-комунисти, сдружени земеделци и безпартийни. За председател на събраниято бил избран Кольо Цанев Сираков, а за секретар Николай Димитров Косев. Представителят на окръжния народен съвет Христо Недялков разяснил це-

Факсимиле на учредителния протокол на ТКЗС в Горна Манастирица — юг

лите и задачите на трудово-кооперативните земеделски стопанства. В новото стопанство пожелали да влязат всички присъстващи с 3450 дека обработваема земя.

Агрономът Гено Иванов Георгиев от МТС — Горна Манастирица прочел Устава, след което присъстващите са явно гласували приели членовете му. В първия управителен съвет били избрани седем души: Тодор Христов за председател, Христо Колев Цанев заместник-председател и Цаньо Колев Сираков, Митьо Иванов Македонски, Ламби Георгиев Манев, Тодор Добрев Иванов и Спас Иванов Спасов членове. За председател на контролния съвет бил избран Стефан Тодоров Иванов, за секретар Коста П. Костадинов и член Кънчо Пенев Новаков.

Много трудна и продължителна била първата сеитба в новото стопанство. Работният добитък не достигал, нямало и достатъчно семена. Било трудно, много трудно. Но хората работели. Сутрин още по тъмно тръгвали към блоковете, едни весели, оживени, други — сърдити, навъсени. По-късно за председател на ТКЗС бил избран Кольо Сираков.

Учредителното събрание на ТКЗС в Горна Манастирица-юг се състояло на 25 август. Присъствували 74 стопани. След разясненията, които направил агрономът Иван Панайотов от Бяла, всички до един гласували за създаване на ТКЗС. С пълно единодушие бил приет и Уставът. Съборнието избрало управителен и контролен съвети.

В първия влезли за председател Ганчо Ганчев Ганев, заместник-председател Иван Янков Кожухаров и членове Георги Колев (малък) и Люба Сарандева Ангелова. В контролния съвет били избрани: Митьо Станчев за председател, Деньо Стефанов Габровски за секретар и Трифон Кънев Трифонов за член.

Началото било сложено, но то се оказало много трудно. Още в първите дни възникнали много въпроси. Партийната организация била многобройна, но доста от нейните членове не били активни. Малцина били и земеделците, които с желание и ентузиазъм заработили. Като председател на кооператива Ганчо Ганев стоял около два месеца. Заместил го Иван Янков Кожухаров.

Още през есента животните били събрани и настанени във временни обори. Но както и в другото стопанството, не бил осигурен достатъчно фураж. Повечето от кооператорите не разполагали с фураж, а тези, които имали, не пожелали да го дадат в стопанството. Дори слама нямало. Конете започнали да мрат. Хората негодували.

През 1951 година работата тръгнала, ала не така гладко. Трудностите били постоянен спътник на стопанството, което вече се масовизирало. След като привършили вършитбата, Кожухаров бил сменен и на негово място поставили Ангел Патев. След това кратко време председател бил Никола Цонев, а до обединяването на двете стопанства — Руси Денев.

Ганчо Ганев

Иван Кожухаров

Ангел Патеv

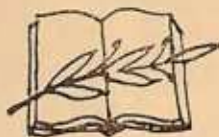
Руси Денев

МЕСЕЦИТЕ и годините се нивели. Двата кооператива постигнали не малки успехи по пътя на социалистическото преустройство на селското стопанство. Но хората очаквали много по-високи резултати. Затова все по-често се чували гласове:

— В едно село две стопанства. Къде се е чувало такова нещо?

— Много по-добре ще бъде, ако се обединим. Един по-мощен кооператив ще бъде с големи възможности.

И това не закъсняло да стане. След продължително обсъждане в партийните организации, било решено да се обединят двата кооператива, което и станало през 1957 година. За председател останал Руси Денев.

ТРИ СТОПАНСТВА В ЕДНО СЕ СЛЯХА

ГОДИНИТЕ се ниссеха една след друга. Кооперативите в трите села продължаваха своя възходящ път. Но възможностите им да разширяват материално-техническата си база, да специализират и концентрират производството бяха ограничени. Затова идеята да се уедърят, като се обединят по няколко заедно, беше посрещната радушно и възприета единодушно.

В началото на 1959 година кооперативите в Борово, Волово и Брестовица се сляха в едно стопанство с 37 500 дека обработваема земя. Кооператорите го нарекоха на името на великия Ленин. Обединеният кооператив избра управителен съвет в състав: председател Андрей Костов, заместник-председател Руси Денев и членове Кольо Христов, Денъ Денев, Тодор Василев, Станьо Порданов, Жеко Колев, Пордан Недялков и Петко Минев.

Оттогава изминаха десет години. Какви основни проблеми е решавал обединеният кооператив през този период и какви са постиженията?

Още през 1960 година бе съставен нов земеустройствен план, в който се предвижда да се усвоят 4750 дека и се изключат 4000 дека слабопродуктивни земи. Предвиждаше се още да бъдат терасирани за лозя и овошни градини 2900 дека наклонени терени.

До 1966 година, както бе планирано, новият земеустройствен план бе изпълнен. През това време кооператорите и механизаторите извършиха много работа. През късна есен и ранна пролет, а понякога и през зимните дни, при тежки метеорологически условия, те корениха гори и почистиха площите, пръсниха и шаркираха тераси. Обо-

Андрей Костов
председател
на ТКЗС „Ленин“

собени бяха равни и правилни блокове с добри пътища, което позволи да се механизират основните процеси. Сега, когато са отстранени над 7000 дка слабопродуктивни земи, които можеха да се обработват само с добитък и ралото, напълно стана възможна механизмираната обработка.

При промяната на структурата на обработваемата земя ръководството се ръководеше от държавните изисквания за доставка на продукция за осигуряване на необходимата фуражна база, рентабилността на културите, възможностите за механизация на трудовите процеси и от наличните трудови ресурси.

Докато през 1959 година групата на зърнените култури заемаше 60 процента, през 1968 година тя бе сведена на 44 на сто. Площта на пшеницата намаля с 4000 дка, на царевичната с 2000 дка и пр. За сметка на това бе увеличен процентът на техническите култури — от 13 на 19 на сто (с 2000 дка), на трайните насаждения от 5 на 10 на сто и на изкуствените пасища — от 1 на 6 на сто. Едновременно с концентриранцията и специализацията на производството и с внедряването на комплексната механизация все повече отпадна производството на някои второстепенни култури.

За да растат успехите на обединения кооператив необходимо бе да се създаде здрава материално-техническата база. До 1961 година стопанството наемаше машини от бившата машинно-тракторна станция. Същата година стопанството закупи техниката, но тя беше недостатъчна. С нея се извършиха само някои от основните механиз-

Никола Ангелов

първи секретар на общински комитет на БКП при обединяването на ТКЗС

Билчо Белев

секретар на общинския комитет на БКП

зиращи работи — дълбока оран, култивиране и частично сеитба, копан, жътва и т. н. С всяка изминала година, съобразно възможностите си, кооперативът закупуваше нова техника и увеличаваше механизацията.

През периода 1964/68 година работният добитък напълно бе отстранен от участие в селскостопанското

производство. Кооператорите завинаги захвърлиха сярпите и мотиките. Това бе резултат на увеличената техника. Механизираните работи изразени в декари мека оран, от 165 000 през 1963 година достигнаха на 342 000 дека през 1968 година. Успоредно с това се подобряваше обработката на почвата и все по-масово се застъпваха култивирането, дисковането, брануването, копанта и пр. Подсбрани бяха и почвообработващите ордия, като дисковият плуг за обработка на почви в сухи условия, култиваторът „Чизел“ за дълбоко култивиране, фрезмашините и други.

За увеличаване на производството много допринесоха и новите сортове. През 1960 година кооперативът започна да внедрява високопродуктивните сортове пшеница „Сан пасторе“ и „Безостая — I“, които постепенно изместиха местните № 14 и 301. През 1962 година стопанството зася ечемик в смес със „Сан пасторе“, а през 1968 година внедри високодобивния френски сорт „Ажер“. В началото на периода местните сортове царевица бяха заменени с двойно-линейните хибриди, предимно Висконсин 641 АА, а към средата на периода — и ранните еднолинейни френски и югославски хибриди. Подобен бе сортовият състав на слънчогледа, захарното цвекло, фасула, зеленчуковите и фуражните култури. Освен това, собствените посевни семена, благодарение на внедрената по-съвършена техника, бяха почиствани до първа класа, а за много култури стопанството получаваше семена от ДСО „Сортови семена“. Подобен бе сортовият състав на лозите и особено на винените. През периода бяха засадени ценни

9-ТИ
СЕПТЕМВРИ

— тържествена
манифестация
на кооператорите

Управителният съвет на ТКЗС „Ленин“

те сортове Ркацител, Фитяска алба, Харш-лаве-лю и др.

Сега сеитбените кампании се провеждат в най-благоприятните агротехнически срокове. За подобряване на качеството много допринесе внедряването на пневматичните сенки за точна пунктирана сеитба на основните околни култури. Вече напълно отпадна ръчното разреждане и окопаване на културите. С доставката на трактори Болгар и съответния прикачен инвентар чувствително бе подобрена обработката на почвата и в лозята.

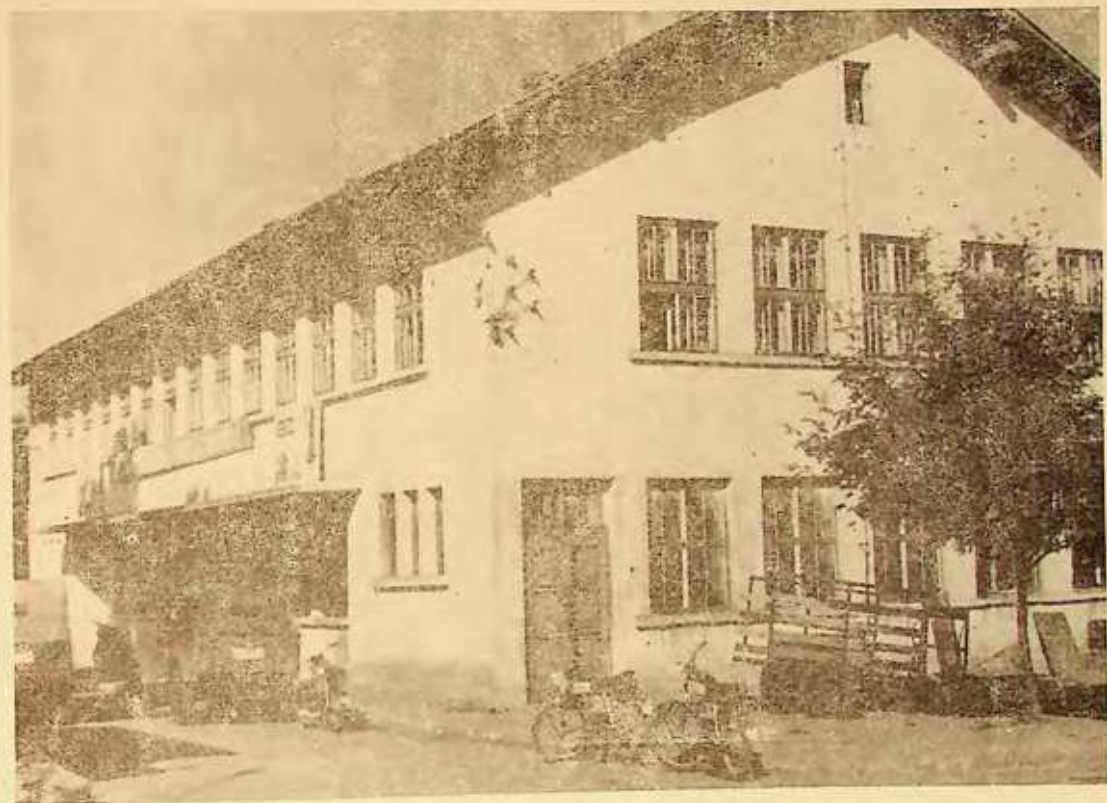
Усъвършенстващите се и растително-защитната борба срещу плевелите, болестите и неприятели на културните растения. През последните години излязла и съвременно се пръскаха с хербициди есенните посеви и се водеше успешна борба срещу житната дървеница. За тази цел най-широко се използва и селскостопанската авиация. При основните култури (царевица, слънчоглед и др.) бе преминало към пръскане с противоплевелни препарати, към едновременно пръскане със сеитбата или междуредовата обработка, което даде голям икономически ефект.

Най-голямо значение за увеличаване на добивите има торенето с минерални торове. Докато през 1959 година бяха употребени 183 тона минерални торове в общо, през 1968 година това количество достигна 684 тона, или от 5 на 18 кг тор на декар. В началния период торенето се извършваше предимно ръчно и присеитбено. Към края на периода бе преминало към пълно механизировано торене с използването и на селскостопанската авиация. Торенето се извърши-

ва съобразно торопотребността на почвата и изискванията на културата, предшественика и пр.

Разширена бе степента и на механизированото прибиране на културите. Сега всички есенници, слънчогледът, тревните и силажните фуражи, частично царевицата и захарното цвекло се прибират с машини.

Обединеният кооператив с успех реши зърнения проблем. Средният добив от пшеница от 171 кг достигна 300 кг на декар, на ечемика от 226 на 307 кг, на царевицата — от 274 на 445 кг. Чувствително бяха увеличени добивите от слънчоглед, захарното цвекло, домати, фуражните култури и трайните насаждения. През 1963 година кооперативът постигна най-висок добив от царевицата при сухи условия — по 482 кг на декар, и си нареди на второ място в страната. Следващата година добивът достигна 524 кг, в резултат на което стопанството бе обявено за национален първенец. За големите успехи, които бяха постигнати, Президиумът на Народното събрание награди 26 кооператори и специалисти. Звеноводката Тото Живкова, Георгиева и бригадирът Иван Рачев Малчев бяха отличени с орден „Червено знаме на труда“; Андрей Костов, Цветан Димитров, Георги Анчев, Йордан Трифонов, Ирина Иванова, Христина Виделова, Игнат Йорданов, Мария Милева, Пена Иванова, Мая Цанева и Гина Маринова — с „Орден на труда“ — златен; Димитър Димитров, Митко Георгиев, Йордан Максимов, Бона Цанева, Мая Тодорова, Николина Енева, Николина Василева — със сребърен; Иванка Христова, Петър Боева, Иванка Димитрова, Пена Недялкова, Пена Христова, Лиляна Колева — с бронзов.

Административната сграда и ремонтната работилница на ТКЗС

Иван Рачев

Тота Живкова

носител на ордена „Червено знаме на труда“

Есна Цанева

Пена Иванова

Мяна Тодорова

Ирина Иванова

О Р Д Е Н О Н О С Ц И

ОРДЕНОНОСЦИ

Мяна Цанева

Мария Митева

Пена Бонева

Димитър Димитров

ОРДЕНОНОСЦИ

Стефан Пасков

Руска Цветанова

Петра Боева

Никола Енева

ПО ПЪТЯ на концентрацията и специализацията на производството съществени промени настъпиха и в животновъдството. Отначало бяха създадени и четирите основни ферми.

Кооперативът бе специализиран в областта на говедовъдството и овцевъдството. Броят на кравите нарасна от 240 през 1962 година на 360. В началото те бяха настанени в трите филиала на стопанството. Сега кравето стадо се отележда в Борово — юг. Броят на опците-майки бе увеличен от 4000 на 4500. Обособени са четири ферми, съобразно пасищата.

Началото на развъдно-подобрителната работа в животновъдството бе сложено още в отделните кооперативи. По по-ярък израз тя намери след обединяването им. Насоката в говедовъдството е да се създаде българско червено говедо. Във фермата се води Б — контрола на индивидуалните продуктивни качества на разплодните крави. Ценна помощ оказва на стопанството инспекцията по племенно дело. В резултат 15 на сто от кравите са представители на червеното българско говедо, а останалите 85 процента — мелези от първа и втора генерация. Кравите Лимонка, Чучулига и други, които са типични за новосъздаваната порода, дават над 5000 л годишен млеконадой.

Целта в развъдно-подобрителната работа в овцевъдството е да получи местна тънкоплатна овца. Върху местните грубоплатни овце се действа с асканийски кривоше. Резултатите са много добри. През 1968 година 70 на сто от овчето стадо беше консолидирано в желаната порода, а останалите овце бяха меринеспособни.

Георги Анчев

Игнат Йорданов

С всяка измината година животновъдството бележеше все по-високи резултати. През 1959 година бе произведено 466 тона краве мляко, а през 1968 година — 880 тона. Средният годишен млекодобив от крава нарасна от 1340 на 1000 л. Производството на вълна се увеличи от 11 на 28 тона. Средният настриг достигна от 2,4 на 4,5 кг от овца. Стопанството вече получава от всеки 100 ов-

ОРДЕНОНОСЦИ

Пена Недялкова

Ивanka Димитрова

Николина Василева

це-майки по 110 агнета, по 17 прасета средно от свиня-майка и по 200 яйца от кокошка.

Дял за тези успехи има научно-обоснованото хранене и гледане на животните. Ръководството на стопанството отдели голямо внимание и на фуражната база. Преди всичко променена бе структурата на фуражите. Площите на люцерната бяха увеличени 1700 на 4000 дка. Разширено бе про-

изводството на сочни фуражи. Въведен бе зеленият конвейер. Създадени бяха фуражно-животновъдни бригади, които осигуряват повече висококачествени фуражи. Към пасищния фонд бяха причислени нови 3000 дка изкуствени пасища, част от които се използват за парцелно пасене.

За успеха много допринесоха и ветеринарно-медицинските мероприятия, в резултат на които

смъртността сред животните бе сведена до минимум.

ДОБРАТА организация решително влияе за повишаване производителността на труда и за увеличаване на производството. В началото на периода в трите села бяха изградени производствените участъци, обхващащи растениевъдството и животновъдството. Растениевъдните бригади бяха предимно смесени, на които бяха поверени голям брой различни култури. Техниката, която беше недостатъчна, се разпределяше от централното и участъковите ръководства, съобразно нуждите на бригадите. Първите специализирани бригади — зеленчукова и дозарска, бяха образувани в Борово.

С подобряването на организацията и увеличаването на селскостопанската техника стана възможно през периода 1964/67 година да бъдат създадени четири тракторно-полевъдни специализирани бригади, а т. е. три за комплексна механизация (в трите села по една) и една бригада за отглеждане на фуражни култури. Тия бригади, които бяха комплектувани с достатъчно техника, но с ограничен брой кооператори, отглеждаха култури върху 75 на сто от обработваемата площ. Това даде възможност да бъде насочена работната ръка към трудоемките култури, за специализация на производството дори и в смесените бригади.

Преломен момент в стопанството настъпи през 1968 година, когато бяха създадени условия за правилно съчетаване на трите фактора на производството. За целта беше закупена много техника, което позволи да бъдат механизирани процесите

и в трудоемките култури. На тази основа бяха изградени два производствени участъка (производствените участъци във Волово и Брестовица бяха обединени). Създадени бяха също така две бригади за комплексна механизация, две смесени, една във всеки участък, една зеленчукова и една фуражно-животновъдна бригада в Борово. През 1969 година бе създадена фуражно-животновъдна бригада и във втори участък. По такъв начин съществуват пет растениевъдни и две фуражно-животновъдни бригади бяха тракторни и по-голямо специализирани.

Заплащането на труда през периода става на базата на крайния резултат, на собствена план-сметка. През това време бе усъвършенстван и механизъмът на материалния стимул. В началото заплащането беше натурално и парично и впоследствие — само парично. Заплащането на труда се извършваше на базата на приетите трудови норми, които ежегодно се усъвършенстват.

ПЪРЪЗ изминалия период обединеният кооператив отбелязва висок икономически ръст. През началната 1959 година бе получена обща продукция за 1 638 000 лв., а през последните години — средно по за 3 000 000 лв. Постигнато бе 83 на сто увеличение на общата продукция, т. е. от растениевъдството — 87 на сто и от животновъдството — 93 на сто. Заплащането на трудоспособен кооператор бе увеличено 220 на сто, а на един човекoden — със 158 на сто.

Чувствителен успех бе постигнат и в увеличаване производителността на труда. Докато през

Урожай

вата година след обединяването един кооператор произведе продукция за 822 лв., последната година това производство достигна 2752 лв, или производителността на труда бе увеличена с над 3 пъти. Общата продукция средно от декар бе увеличена със 193 на сто.

ОЩЕ по-радостни са перспективите на кооператива, които са очертани до 1975 година. В плана се предвижда общата продукция да достигне 4 100 000 лв. (над 2,5 пъти спрямо годината на обединяването), заплащането на един човекoden — над 2,7 пъти, на един кооператор — над 3,6 пъти. В плана до 1975 година се предвижда още производителността спрямо 1959 година да нарасне над 5 пъти, продукцията от декар на 3 пъти, а заетата работна ръка да бъде намалена 2,8 пъти.

В кооператива се изгражда напонтелната система „Янтра-Борово“, чрез която ще се напояват 8500 дка. Други 3500 дка ще бъдат напоявани от

водите на системата „Баниски Лом“. Това ще даде възможност да бъдат разширени интензивните култури, още повече да се увеличат добивите от селскостопански култури.

Решителни стъпки ще бъдат направени и за повишаване културата на земеделието. Ще бъдат доставени нови първокласни машини, с цел още повече да се разшири комплексната механизация на различните култури.

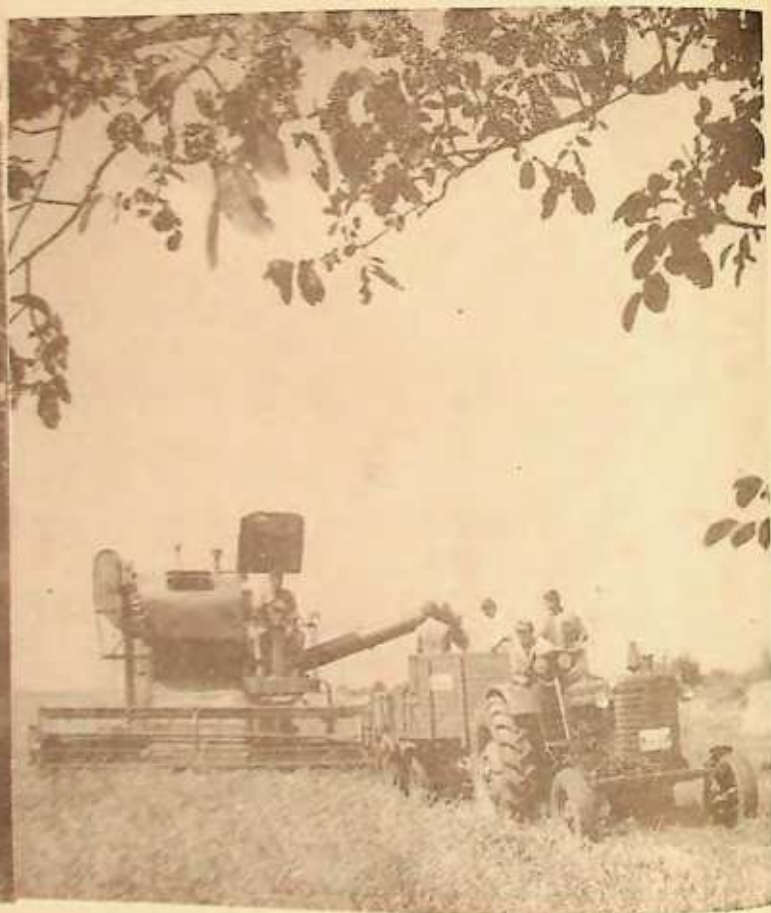
Предвидени са мероприятия и за повишаване работата в областта на животновъдството, което трябва да се превърне в рентабилен отрасъл.

ПО-НАТАТЪК? Бъдещето ще покаже. В стопанството бе създаден отдел за научна организация, за да може правилно да се съчетава факторите на производството, труда и управлението, и още по-резултатно да се решават големите задачи. Едно е ясно още отсега. Кооперативното стопанство, което носи името на великия Ленин, ще продължи да записва в своя летопис все нови и нови крупни победи!

Пред жътва

На зърнената площадна

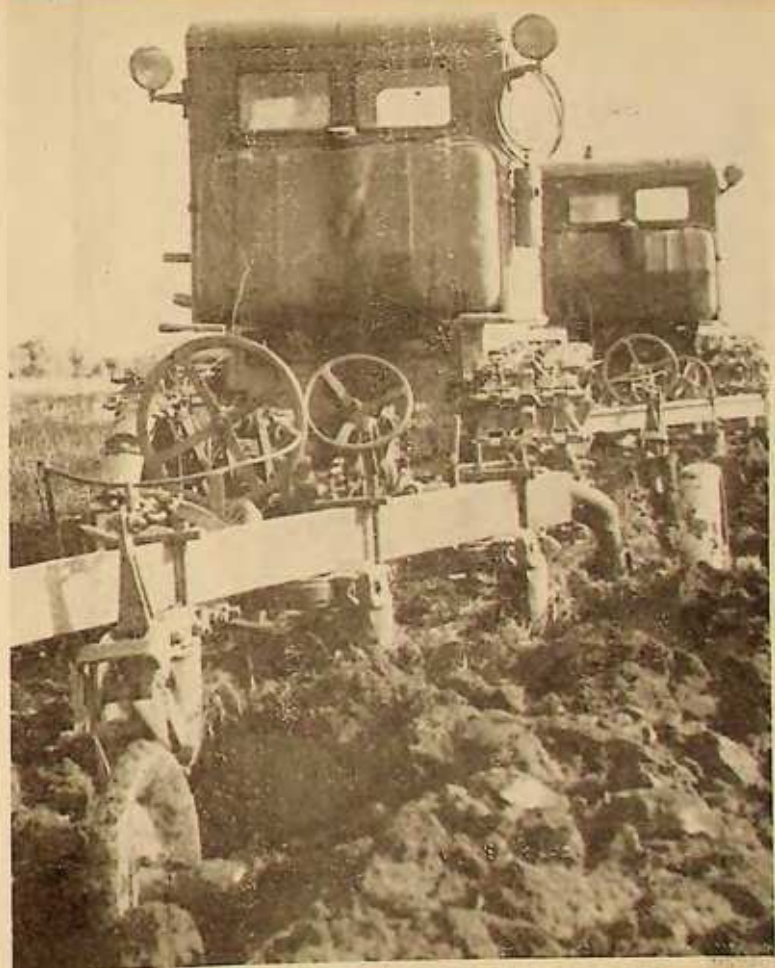
Обработка на гшеницата

В минути на отдик

Дълбока оран

Царевица

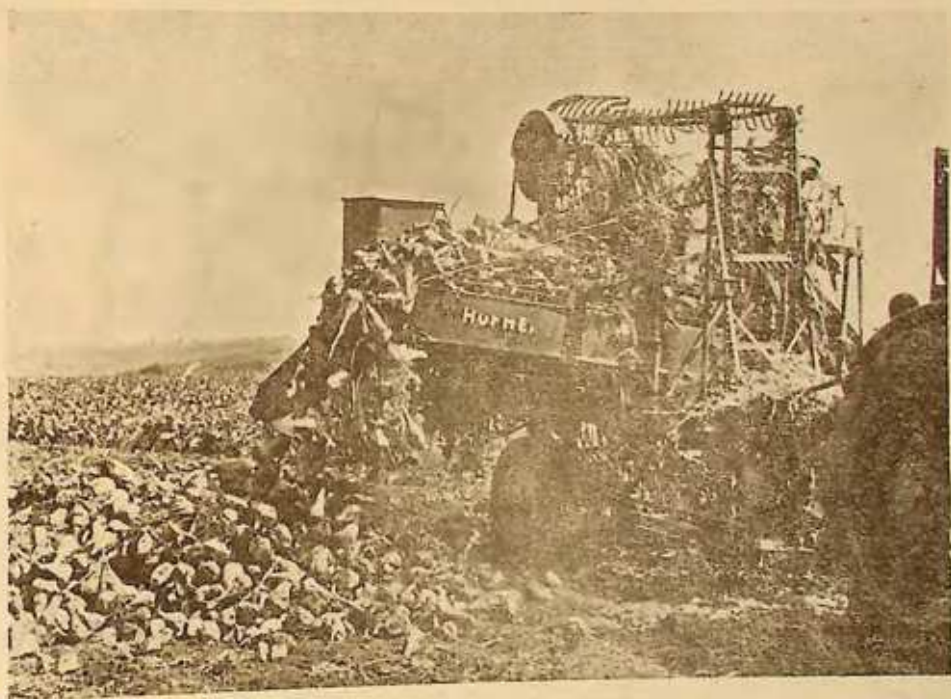

Слънчогледът е готов за бране

Кооперативно лозе

ЦВЕКЛОКОМБАИН

Грозде за износ

НИЗИ

ОТЯВАНЕ НА ФАСУЛ

СРЕД ХЕТЕРОЗИСНИТЕ
ДОМАТИ

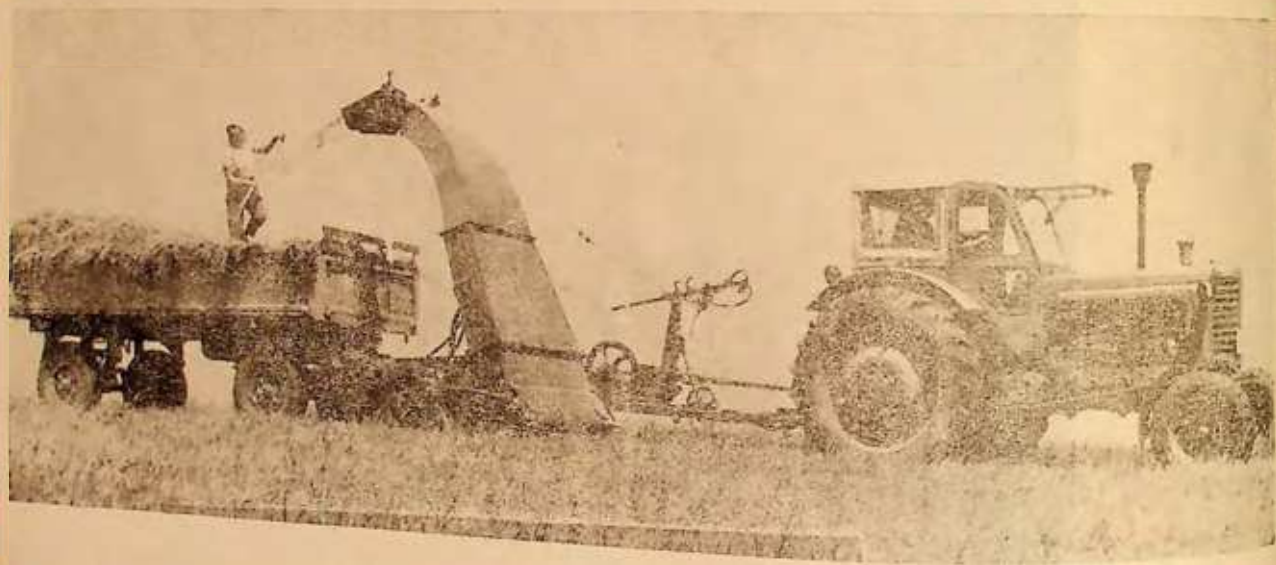

В ЗЕЛЕНЧУКОВАТА ГРАДИНА

ДИНИ

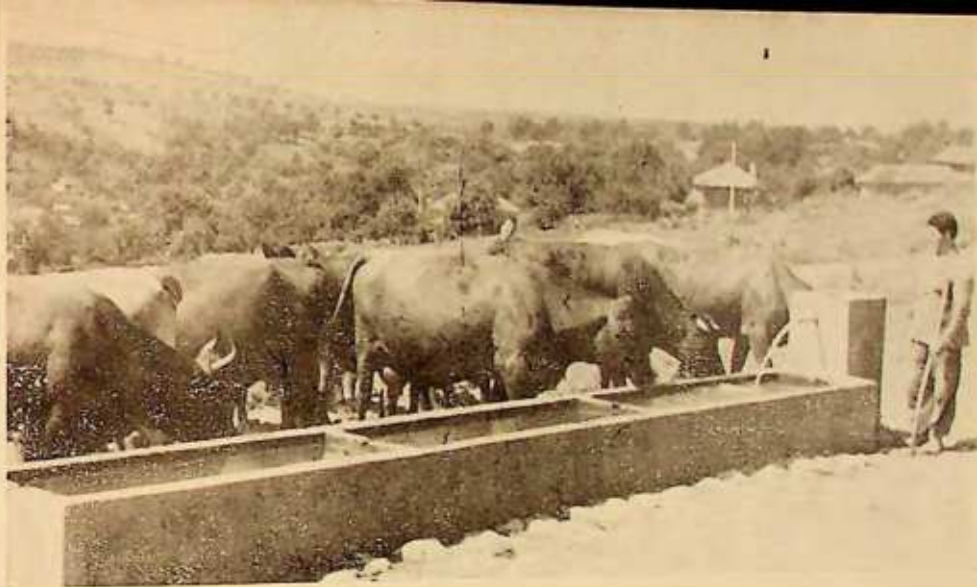

МЕХАНИЗИРАНА КОСИТБА

НА ВОДОПОЙ

В РОДИЛНОТО

СТОГОМЕСТАТЕЛЯ
В ДЕЙСТВИЕ

НА ПАША

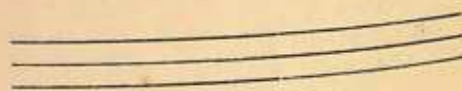

ПЛАДНУЗАНЕ
КРАЙ ЯЗОВИРА

ПРОЛЕТ В
ОВОЩНАТА
ГРАДИНА

ПОМПЕНА СТАНЦИЯ „ЯНТРА“

ПЪРЗАТА КОЛНА

ПИОНЕРИ И
СРЕДНОШКОЛЦИ
В ПОМОЩ НА ТКЗС

МИКРОЗООМЕРЫ В ЕРЕВАНЕ

ДВИЖЕНИЕ НА ТВОРЦИ

ВСЯКА пролет, когато разцъфтяват цветята, в китната борова гора се провежда събор на участниците в движението за комунистически труд, посветен на рождения ден на патрона на стопанството В. И. ЛЕНИН. Това е прекрасно съчетание, защото в основата на движението за комунистически труд стоят Лениновите идеи за комунистически отношения между хората, които строят бъдещото общество и ще живеят в него.

В района на общината първи кокичета на това движение са Миньо Манев, Георги Великов, Маринка Ганчева и Тодор Живков, които през 1963 година, по примера на ударниците за комунистически труд в Русе, решават да се борят за високото звание. Скоро по техния път тръгват колективите на ремонтната работилница и кравефермата, звената на Пена Дечева и Пенз Иванова от Борово. Общо през тази година за звание то се борят 56 души, а през 1968 година техният брой достига 538.

Високите резултати, отбелязани от участниците в движението за комунистически труд, са един прекрасен пример за подражание от останалите кооператори, механизатори, работници от

ПЬОНЕРСКИЙ ХОР

ЖЕНСКИ ХОР

транспорта, промишлеността и търговията в района на общината. Похвала заслужават колективите на тракторните бригади в Борово и Брестовица с ръководители Белчо Колев и Георги Ангелов, които през 1968 година, въпреки неблагоприятните природни условия, постигат резултати, за които преди 25 години не е могло дори и да се мечтае. Механизаторите Митко Спасов, Иван Дончев, Пенчо Спасов, Паньо Йосифов и Димитър Велков с мъжество и себеотрицание преодоляват трудностите и с чест изпълняват поставените задачи.

Пионер в движението за комунистически труд както в общината, така и в системата на окръжния кооперативен съюз, е колективът на потребителната кооперация. От 5 души през 1963 година в движението, което се превръща в основна форма на социалистическото съревнование, през 1966 година се включва целият колектив на кооперацията.

През 1967 година движението намира благодатна почва и в промкомбината. Големи са завоеванията на удостоените със званието „Колектив за комунистически труд“ работници от енергопункта с ръководител Маньо Манев. От четири години в това движение е включен и колективът на ж. п. гара Горна Манастирица с началник Георги Матеев. В работата и живота на колектива се проявяват Никола Иванов, Петър Стоянов, Христо Тодоров, Ангел Георгиев.

Движението за комунистически труд обхваща все по-голям брой от учителите в Борово, служителите в общинския народен съвет, пощенската станция и пр.

В деня на петия събор, който се състоя през пролетта на 1969 година, със званието „Ударник на комунистическия труд“ бяха удостоени 110 души. Само в системата на потребителната кооперация, която системно изпълнява плановете си, добре радоволена нуждите и организира културната обслуга на населението, с високото звание са удостоени три бригади и 47 работника.

Отминават дни след дни,
раснат хора вдъхновени,
но не ще забравим ний
никога името на Ленин!

Нява в мрак, мъгла и дим,
на съветите в зората,
той каза: ще построим
целия свят на земята!

С нашата Партия вървим,
Родината с дело славим,
жив и мъдър, любим,
Ленин пътя съзрява!

Говорителката обявява:

— Започва прегледът на художествената дейност, в който участват самодейните колективи от района на общината.

Вокалната група от Брестовица изпълнява народната песен „Герести петлети“. За жените, които непрекъснато се трудят по кооперативните ниви, Пенка Александрова, Кина Милева и Елена Тодорова пеят „Милкана звенюшка“. Де е

ЖЕЛТЯВ ХОР

ВОКАЛНА ГРУПА

България", „Слава на Партията", „Татковина" — с тези песни се представя пионерският хор от Брестовица. Мъжският хор при читалище „Искра" в Борово изпълнява песните „Ленин, партия, мир", „Чавдарци", „Дялба", „Къде си вярна, ти любов народна". . .

Редят се песни, стихотворения и танци в прослава на великия Ленин, на Георги Димитров и Партията, в прослава на ударниците на комунистическия труд и всички труженици от района на общината.

Съборът, събрал мало и голямо, завършва с пожелания за нови, още по-високи резултати в чест на четвъртвековния юбилей на Социалистическата революция в България и 100-годишнината от рождението на великия Ленин!

ТАНЦОВИ СЪСТАВИ

Събор посветен на годишнината от рождението на Ленин и
на движението за комунистически труд

ГОЛЯМОТО, ХУБАВОТО ЛИЧИ ОТДАЛЕЧ

Марийчице, гидийчице,
толкова села обидойми
нийде село не найдойми
като пусто Марийкино,
Марийкино, гидийкино.

Нар. песен

БРЕСТОВИЧАНИ бяха пожънали и се стигаха за вършитба. Неволно се отправих към стария бряст. Ала него го нямаше. Грижливи ръце бяха превърнали дребните бахчици в красива градина-парк. Под „Ляхналъка“, където се намирах „Вълчовата чешма“ и „Васильовият геран“, растилася водите си, събирани от дерето и пороните, малкият язовир. Местността „Плочите“, с брестчето, под което пладнуваше добитъкът, беше превърната в зеленчукова градина. Гореще „Биглишката могила“, и по-надясно, към „Иши кору“ бяха накацали кооперативните обори.

В селото все нови тухлени двуетажни къщи! На всяка улица чешма, че и по две. Стълбове отведжат жици към домовете. По високоговорителите се разнася музика

ХИЖА „БРЕСТОВИЦА“

За стария бряст, около който беше протекло моето детство, ми дойдох. Но като видях колко ново и светло ставае наоколо, тъгата бързо отстъпи пред неизмеримото радостно чувство. Но-вото? Та то личеше отдалеч!

Този ден такака вареше бай Станчо. Да опи- тат първака бяха дошли приятели. Като ги видя, домакият престана да поклажда огъня и току подложи кратунката под чучура. Буля Станчови- ца заразказва за малкия си син, който заминал да работи във Варна. Неочаквано бай Станчо за- почна с царевицата:

— Каквато е избуяла, сигурно ще пусне 500 килограма!

— Ще пусне и повече — намеси се бригади- рът. — Налива глави и захарното цвекло. Хубав е и слънчогледът ни.

— А защо, бе Йордане, по-рано не можехме да изкарваме много?

— Защо ли? Защото лошо обработвахме зе- мята. А сега машините тъй я обръщат че... — позапъна се бригадирът. — Пък и обилно торим, три-четири пъти окопавме...

Допреди две-три години от кокошка събирах- ме по 50—60 яйца. А сега Яна надхвърли стоте!

Отидох в къщата на един мой роднина. Него го нямаше. Покани ме стопанката му да вляза.

Къщата, чиста и гиздава като всички остана- ли, се кипри зад малка градинка. А в стаите ед- на наредба! По градски. Купили са от всичко. И толкова много неизвестни за мен неща имаше, че ме принудиха да питам: ами това има ли, ами онова откъде е? Научих цифри, които говорят по- добре и от най-добрите разказвачи.

Благословени български домове! Родни огни- ца! Домове на слънцето! Във вас намират отди- хония, които носят огъня на нашето време и от своето сърце придават искри на младите.

Следвайки решенията на Априлския пленум на ЦК на БКП, трудещите от от Борово, Бресто- вица и Волово се обединиха в една община и сла- ха силите си в един мощен кооператив. Сега в района на общината няма стара къща. Много от селските домове са образцови.

Особено голям размах получи движението за благоустрояването и хигиенизирането на селища- та. По пътя на самооблагането и със средства от бюджета, на ТКЗС и потребителната кооперация се разгърна широко строителство. В Брестовица, недалеч от старото и опушено читалище, сега се кипри новият читалищен дом. Тук бе открита и пощенска станция. В Борово извисяват снаги чи- талищният дом, пощенската станция, битовата сграда на промкомбината, ресторантът в Борово- та гора. Тук има и хубав физкултурен стадион. Все по-добре се оформява и центърът на Волово. Най-нова тук е търговската сграда.

До Девети септември 1944 година в тези се- ла нямаше нито една свястна улица. Сега само в Борово има 15 км шосирани и над 40 хиляди квадратни метра асфалтирани улици, 10 хиляди квадратни метра паваж. Асфалтирани са всички артерии, влизаци в селото. Има и тротоари. През Волово минава централната магистрала Русе — Велико Търново. В него са изградени три хиля- ди квадратни метра тротоари и сега се правят още толкова. Асфалтирано е и шосето за Бресто- вица.

НОВИЯТ
ЧИТАЛИЩЕН
ДОМ В
БРЕСТОВИЦА

НОВИЯТ ЧИТАЛИЩЕН ДОМ В БОРОВО

Широк размах получи и зеленото строителство. Някога в Борово можеха да се видят само отделни петна с иглолистни дървета. Сега тук се зеленят над 200 дка паркови и градини. В Брестовища зелените площи възлизат на 15 дка, във Волово — на 11. От двете страни на магистралата в това село цъфят рози.

Голяма част от кладенците и кайнаците, от които в миналото селяните черпеха вода, все още са запазени. Но тях вече никой не ползува. Защото и трите села са водоснабдени. Водата стигна в домовете.

Подобрява се и се разширява социалистическата търговия. В Борово са открити модерни магазини, откъдето винаги може да се купи желаното и търсеното, работилници за сладкарски изделия, газирани напитки и пр. Само за десет години стокооборотът на потребителната кооперация нарасна повече от два и половина пъти. Чувствително бе подобро и общественото хранене.

В района на общината вече има промишлени предприятия, в които част от селяните влагат труда си. През 1964 година в Борово бе открит промишлен комбинат, в който се извършват всички видове услуги. Организирано е производство на тухли и керемиди. Създадени бяха техническа ремонтна работилница, цех за производство на юргани, дюшеци и шапки, и т. н. Мандрата, която бе преустроена и съоръжена с нови машини, преработва около 20 тона мляко на ден.

НОВИ КЪЩИ

ТЪРГОВСКИ
МАГАЗИНИ В
БОРОВО

НОВИЯТ
РЕСТОРАНТ В
БОРОВАТА ГОРА

ТЪРГОЕСКИЯТ
ДОМ ВЪВ
ВОЛОВО

МОДЕРНАТА
СЛАДКАРНИЦА
ВЪВ ВОЛОВО

През последните години в центъра на общината бяха създадени изкупвателни пунктове на ДО „Зърнени храни“, „Булгарплод“, окръжния кооперативен съюз, „Билкооп“, „Текстилни влакна“ и други, които разгръщат широка дейност. През 1966 година корабостроителният завод „И. Димитров“ откри цех за ширпотреб и други произведения, необходими за корабостроенето, в който работят стотина души.

Народната власт създаде всички условия за развитието на учебното дело. И в трите села има основни училища. В Брестовица го е интернат, в който се учат децата от селото и някои други села на окръга. В Борово са разкрити една целодневна и две полудневни детски градини, две значимални и детски ясли, които се посещават от 150 деца.

Здравеопазването е на нужна висота. В центъра на общината работят 11 здравни работници — медицински лекар, етбелекар, фелдшер, акушерка, медицинска сестра и пр. В родилния дом майките получават висококвалифицирана медицинска помощ. Във Волово и Брестовица са открити фелдшерски пунктове.

Още по-радостни са перспективите. Общинският партисен комитет, общинският народен съвет и управителният съвет на ТКЗС, подпомогнати от другите организации, подпомагат усилия да бъдат завършени изпителните системи. Няма да мине много време и водите на Янтра и Баниски Лом ще се изкачат по стръмниците, за да напояват земята на кооперативното стопанство.

В Борово ще бъдат изградени голям кооперативен дом с нови магазини, четириетажно основно училище с 22 учебни стаи и 6 кабинета, летен театрален салон, хотел, здравен дом, ще бъдат направени нови пет хиляди квадратни метра тротоари и 20 хиляди квадратни метра асфалтирани улици. Ще бъде преустроен цехът на корабостроителния завод. Провижда се да бъдат изградени модерен говедовъден комплекс, завод за фуражни смески и железопътен път за търговските и другите предприятия, площадка на ДО „Зърнени храни“, да бъде разширена млекоцентралата и пр. В Брестовица ще възникне така търговската сграда с интернат, във Волово — нов читалищен дом. Ресторантът тук ще бъде преустроен. В местността „Черния мост“ ще бъде построен кмпинг.

ВЕЧЕР, когато светнат лампите и читалищните демосе отворят вратите, след благодарния селски труд настъпва отдихът. Младите започват да танцуват, а възрастните се любуват за тяхната младост. Мнозина отиват в читалните да прегледат новите вестници и списания, други забиват поглед в книгите.

Нощите са приказно бели и тихи. На меката светлина на луната, превърнала в тайнствени полусенки златните краски на дърветата, силуетите на къщите приличат на чудни бели видения.

В такива нощи е трудно да заспиш. Мислиш си, колко лек и ефективен стана селският труд, колко много са сега условията за отмора и културно развитие на селяка. Та нали това беше вековната му мечта!

Сбирете цигулки и кларнети! Невести и девойки, пейте песни за тия що живот са дали за нашата свобода, за героичните партизани и партизанки, за всички ония, които продължават великото дело на Ленин и Димитров, за новия живот и бъдещето на нашите деца!

КООПЕРАТИВНИЯТ РЕЙС

ГАРА ГОРНА
МАНАСТИРИЦА

ДЕВЕТИЯТ конгрес на Българската комунистическа партия постави изключително важни задачи — да се усъвършенствува кооперативния строй и се подобри социално-битовото и културното състояние на земеделските стопани-кооператори. Ръководството на ТКЗС прави всичко, което е необходимо, за да бъде изпълнена с чест тази директива. Неговата постоянна грижа е непрекъснато да се увеличава трудовото възнаграждение, личните доходи на кооператорите да нараснат и по косвен път, чрез използване на големи суми от фонд „Социално-битови и културни мероприятия“.

Сумите за този фонд ежегодно нарастват. В сравнение с преходната петилетка, средствата са се увеличили с 36 на сто. Това означава, че със същия процент са нараснали социално-битовите и културните придобивки на земеделските стопани-кооператори.

Около 50 на сто от средствата на фонда отиват за подпомагане на нетрудоспособни кооператори (болни, недъгави и стари), пострадали при злополука и техните близки, сираци, повикани във войската и пр. Тук трябва да се отбележи и особеното внимание, което ръководството отделя на кооператорите-пенсионери. От 1964 година изсам те получават безплатни купони за хляб.

За да бъдат осигурени всички кооператори и специалисти с пенсии, ежегодно стопанството внася в държавния бюджет отчисления за пенсионни вноски и за държавно обществено осигуряване. Голямо внимание в стопанството се отделя и

за подрастващото поколение — децата на кооператорите. От 1963 година са открити детски ясли за около 30 деца. Освен това, всяко лято биват откривани детски градини и пионерски лагери за около 250 деца.

Ръководството на кооператива енергично подкрепя инициативата на окръжния кооперативен съюз в Русе да бъде построено общежитие за учениците на кооператорите от Русенски окръг. За тази цел стопанството вече е внесло 80 000 лв.

Ежегодно кооперативът изразходва големи парични средства за награди на проявилите се в социалистическото съревнование вътре в ТКЗС и между стопанствата в Обединение — Великотърновско, и Обнова — Плевенско, с които то е в съревнование.

За постигнати високи успехи, по традиция стопанството изпраща кооператори за обмяна на опит в страната и чужбина. През изминалите години мнозина имаха възможност непосредствено да се запознаят с исторически и природни забележителности в Родината, а също с великия Съветски съюз, Чехословакия, Румъния и други социалистически страни.

Вече се осъществяват и други мероприятия — изпращане деца на кооператори в средни и висши учебни заведения на кооперативна издръжка и пр. На базата на нарастващата производителност на селскостопанския труд и на повишената рентабилност на производството ще се създадат още по-големи възможности за социално-битови и културни мероприятия да бъдат отчислявани много повече средства.

ДЕТСКИТЕ ЯСЛИ В БОРОВО

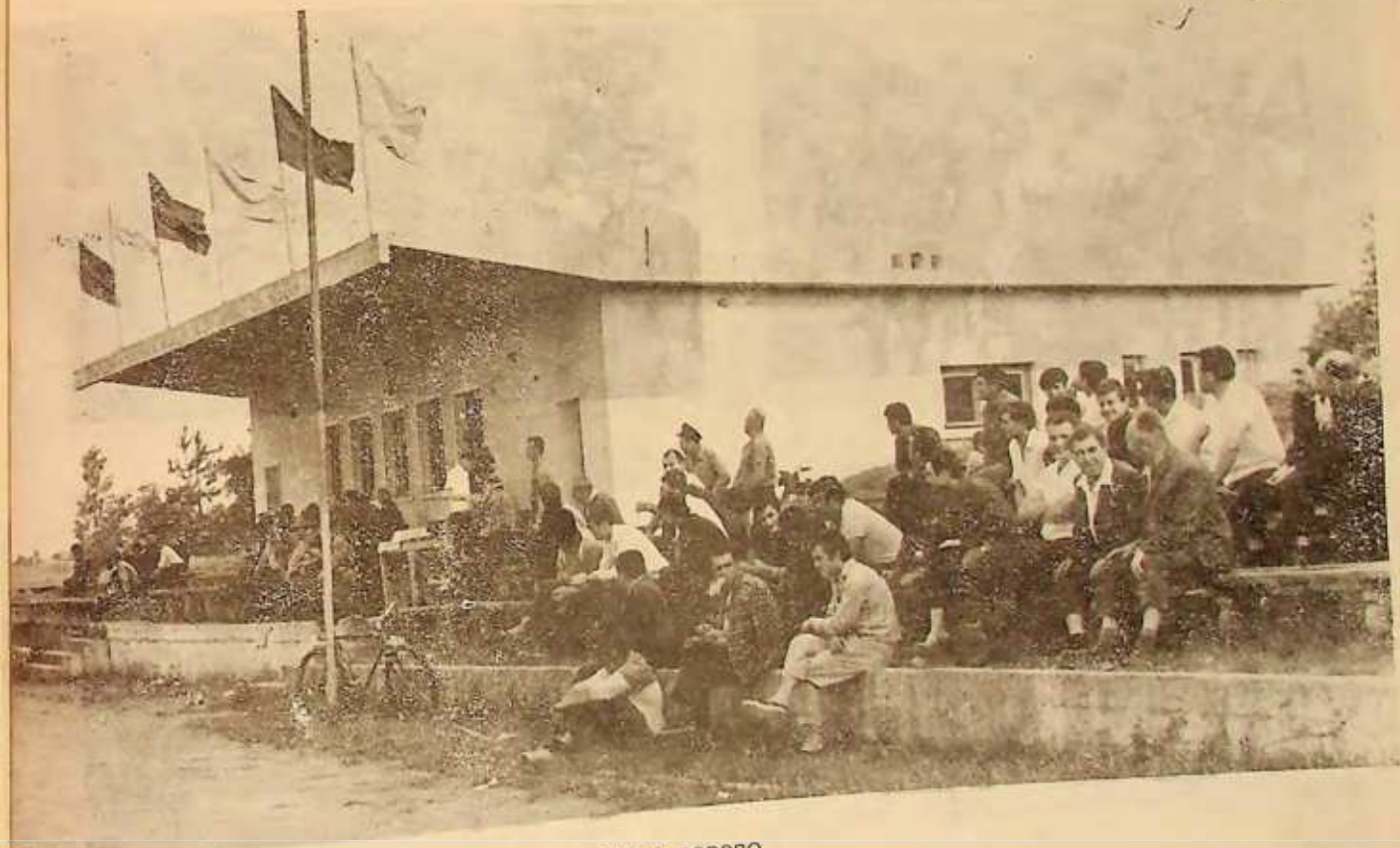

ЩАСТЛИВО ДЕТСТВО

КОГАТО се правеха първите стъпки на кооперативното движение, а и след обединяването за ръководители на бригади и ферми се поставяха добри земеделски стопани, но без необходимия ценз. След изминалите двадесет години, в резултат на правилната политика на нашата партия, чувствително бяха издигнати културното ниво и квалификацията на селскостопанските труженици. Извънредно много порасна броят на специалистите, които успешно внедряват наученото в практиката. Сега в ТКЗС работят 16 специалиста с висше образование — агрономи, инженери, зоотехници, икономисти и ветеринарни лекари. Над 30 средни специалисти ръководят бригади или работят като отчетници и механици.

ЗАВОЮВАНИЕЕ крупни успехи с ТКЗС „Ленин“ през изтеклите двадесет победни години и откритите пред него светли перспективи изпълват с радост и гордост сърцата на всички кооператори и кооператорки от Борово, Волово и Брестовица. Сега по-уверени в бъдещето, те отпират своята голяма признателност към писнерите на кооперативното земеделие в трите села, проявили в ония тежки години такава непоколебима решимост да тръгнат по новия път, към комунистите, земеделците и всички активисти-кооператори, които с ентузиазъм и революционен жар, преодолявайки трудности и колебания, създаваха и укрепваха кооперативните стопанства. Техният пример ще ги вдъхновява и занапред да работят с жар и себеотрицание за по-нататъшния подем на кооператива в Борово.

НА СТАДИОНА В БОРОВО

ДЕН НА ЛОЗАРЯ

